

Gjesteforskere

Zlatko Sabic
er invitert til et åtte måneders forskingsopphold fra 1. september 1996, finansiert av NFR's Øst-Europaprogram.

Zlatko Sabic (b. 1965), a Ph.D. Candidate, is a researcher and an assistant lecturer at the Faculty of Social Sciences, University of Ljubljana, Slovenia. Graduated from political science in 1990, he has since then been specialising in the field of international organisation.

His research interest had first been focused on the debate about democratisation processes in the international community. His research, also published in English as a book (CIR Ljubljana, 1995), thus deals with the relatively less studied, but nonetheless important aspect of democratisation in international institutional organisation - the 'International Parliamentary Organs' (IPOs). In his view, every discussion about the changing character of the international community and its democratisation respectively, needs to take into account the coming into being and performance of these 'international parliaments' (as they are popularly called), which are becoming more and more significant players within their respective institutional settings.

The issue of change is in the very core of Zlatko Sabic's current project, too. This time, however, he concentrates upon decision-making in international organisations, with a special reference on voting arrangements. His main argument is that voting arrangements in international organisations are not fixed categories. States tend to adapt them to the changes that take place in the contemporary international community. It would seem, however, that such adaptations are not sufficient. In order to avoid the risk of stagnation of international organisations as a means of managing international affairs, the role (and, indeed, the future) of voting as an act of making decisions needs to be reconsidered.

Professor Detlef Jahn, Department of Economics and Public Administration, The Nottingham Trent University, Storbritannia og Statsvetenskapliga Institutionen, Göteborgs Universitet, hadde gjesteforskeropphold ved Instituttet, i samarbeid med LOS-senteret, i perioden 31. juli til 22. august. Han gav bl.a. en forelesning med tema: Organizing Environmental Interests - A Comparative Perspective.

Dr. Arvydas Guogis, Social Insurance, Training and Research Centre, Vilnius, Litauen er på gjesteforskeropphold i en måned fra 11. september, lønnet av Instituttet.

Gjester

Etter opprinnelig forslag fra ISP og Sosiologisk institutt ble professor Erik Allardt, Helsingfors, utnevnt til æresdoktor ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, ved markeringen av Universitetets 50-års jubileum i august.

Professor Ni Shixiong, Fudan University, Shanghai, var gjest ved Instituttet i perioden 20. august til 4. september. Hensikten med besøket var først og fremst å drøfte plan for stabens undervisning ved Fudan Universitetet i høst. Han gav også to forelesninger med tema *The Post-Cold War World and Sino-US-Relations* og *Post-Mao's China: 15 Years Reform and Open Policy*.

Erasmus

I studieåret 1996/97 reiser følgende studenter på ERASMUS opphold:

Bendixen, Synnøve Kristine - Univ. of Ghent
Berntsen, Tale Nesmann - Univ. of Bordeaux
Bjerge, Morten - Univ. Autonomia Barcelona
Castro, Eduardo - Univ. of Barcelona
Dahl, Siri - Univ. of Catania
Dovland, Siv - Univ. de Deusto, Bilbao
Gjellestad, Malin - Vrije Univ. Brussel
Hundtvedt, Ander - Freie Univ. Berlin
Jondahl, Silje - Univ. of Central Lancashire
Lillefjære, Charlotte - Univ. of Aix-en-Provence
Lokna, Liv - Univ. College Dublin
Lyssand Pedersen, Kristine - Vrije Univ. Brussel
Muriaas, Ragnhild Louise - Autonoma de Madrid
Opsum, Kristin - Univ. of Central Lancashire
Rommetveit, Astrid - Univ. of Central Lancashire
Strøm, Tobias - Univ. of Bordeaux
Tøge, Svein Jarl - Univ. College Dublin
Ødegård, Cecilie Kristine - Univ. of Aix-en-Provence
Ågren, Eva Catrine - Univ. of Bristol

I tillegg er Elin Myrnel og Anne Elisabeth Stie opptatt til masterstudiet ved London School of Economics and Political Science og Eileen Fugelsnes opptatt til masterstudiet ved University of Manchester og Kristoffer Hammer er masterstudent ved College of Europe, Warszawa.

Skatt på diett -

melding fra regnskapskontoret
(12. september 1996)

"Kostgodtgjørelse ubetalt etter statens satser er alltid trekkfri dersom arbeidstakeren har bodd på hotell, og dersom dette er oppgitt på reiseregningen, og navn og adresse på hotellet er notert ned.

Skatteplikt vil først bli utløst dersom arbeidstakeren har bodd på pensjonat eller hybel/brakke med eller uten kokemuligheter. Skattedirektoratets skattefrie satser er:

- pensjonat eller hybel/brakke uten kokemuligheter: kr 215,-
- hybel/brakke med kokemuligheter: kr 142,-

Dersom den reisende blir honorert etter høyere satser, er det overskuddet, altså differansen mellom ubetalt diettsats og skattedirektoratets skattefrie diettsats som er skattepliktig."

.....
"De som bor privat vil bli behandlet etter reglene for hybel/brakke med kokemuligheter".

.....
"Vi vil imidlertid presisere at når det gjelder privat overnatting er det ikke noe krav om å påføre navn og adresse."

.....
"Vi svarer gjerne på spørsmål dersom noe er uklart."

Og vi stiller gjerne spørsmål:
1. Hvordan stiller det seg med den skattefrie diettsatsen dersom en tar inn på et enmanns (enpersons for å være kjønnsnøytral) knappetelt i grigrendte strøk uten primus, men med termos og påsmurte flatbrød hjemme fra?

2. Og hvordan stiller det seg om en arbeidstaker med eller uten doktorgrad søker ly i et topersons telt uten annen oppvarming enn den andre personen, og denne attpåtil har glemt å ta med primusen og kokekar? Vil da Direktoratets vage ønsket om å oppgi den medbrakte personens navn og adresse bli forsterket?

3. Og for det tredje, men dette spørsmålet kan sendes videre til Regjeringen utgått av arbeiderbevegelsen: hvorfor blir det ingen trekk i diettsatsen dersom en bor på Waldorf Astoria i New York, men bare dersom en bor på Heimly

Utkantpensjonat med usikre koke-muligheter?

Sampolicissimus

UNIVERSITETET I BERGEN
Institutt for sammenliknende politikk
Adr: Christiesgt. 15, 5007 Bergen
Tlf: 55 58 21 75/78. Fax: 55 58 94 25
Instituttstyrer:
Prof. Stein Kuhnle
Kontaktpersoner:
Gerd Pettersen
Terese Zeil

4/96

Stein Rokkan Memorial Lecture 1996

Prof. Dr. Hans-Dieter Klingemann,
Direktor, Abteilung Institutionen
und sozialer Wandel,
Wissenschaftszentrum
Berlin für Sozialforschung

Tema:

The Development of Competitive Party Systems in Eastern Europe

Tid:

Fredag 1. november 1996
kl. 12¹⁵-14⁰⁰

Sted:

Lite auditorium,
Lauritz Meltzers hus

Forelesningen er åpen for alle.

Ny bok

Per Selle:
*Frivillige organisasjoner i nye
omgjenvader*
(Alma Mater Forlag 1996)

Denne boka er ei samling av foredrag og populærvitenskapelige artiklar fra dei siste 10 åra. Boka har såleis eit folkeopplysande siktemål. Selle vonar å nå ut over avgrensa faglege miljø med tankar om korleis heile det frivillige feltet no held på å endra seg på grunnleggjande vis. Det er nemleg snakk om

endringar som er så pass omfattande at det har tydnad for demokratiet vårt. Det gjeld ikkje berre "den store politikken", men også det daglege livet vårt. Artiklane prøver å få fram hovudtrekk ved Selles forskning om frivilligdom. Det gjeld både med omsyn til perspektiv eller tilnæringsmåte, og når det gjeld funn og konklusjonar. Men fleire av artiklane er også meint som fagpolitiske innlegg. Dei prøver å seia noko om på kva måte og kvar ein bør setja inn forskingsinnsatsen for å auka forståinga vår av kva frivilligdom er for noko. Det er ikkje minst viktig no når frivillig organisering og frivillig arbeid er i slikt djuptgripande om-

I forbindelse med Universitetets femtiårsjubileum arrangerer Institutt for sammenliknende politikk:

Åpent hus

for alle interesserte 1. og 2. november 1996

Hovedtema: Stemmer teller, ressurser avgjør

Utstillinger i Christiesgate 15

Politiske symboler, utstilling av flagg med forklaringer, valgplakater, etc. Bøker publisert av staben utstilles i hallen. Forskningsområder visualiseres.

Fredag 1. november

Årets Stein Rokkan Memorial Lecture: Fredag 12.15 - 14.00, Lite Auditorium, Lauritz Meltzers hus: Professor Dr. Hans-Dieter Klingemann, Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung. Tema: The Development of Competitive Party Systems in Eastern Europe

Paneldebatt: Fredag kl 18.00 til 21.00 - Christiesgate 15 (hallen) Jan P. Syse, Finn Gustavsen og Per Borten. Tema: Politiske utfordringer mot slutten av 1990-tallet. Innlegg 10-15 minutter. Samtale med stab og publikum.

Lørdag 2. november

Kafé fra kl. 11.00-16.00 i Christiesgt. 15.

Problemstillinger, myter eller paradokser formuleres og presenteres i populærvitenskapelige foredrag. Christiesgt. 15, hallen.

kl 12.20-12.40	Stemmer teller, ressurser avgjør: presentasjon av hypotesen, ved førsteamanuensis Torstein Hjellem
kl 12.40-13.00	Stein Rokkan og Sunnmøre: førsteamanuensis Stein Ugelvik Larsen
kl 13.00-13.20	Pause
kl 13.20-13.40	Natur og kultur: er natursyn og samfunnsyn to sider av samme sak? ved førsteamanuensis Gunnar Grendstad
kl 13.40-14.00	Den skandinaviske velferdsstat i den europeiske kontekst: professor Sven Olsson Hort
kl 14.00-14.20	Pause
kl 14.20-14.40	Makt og demokrati i Mellom-Amerika: amanuensis Einar Berntzen
kl 14.40-15.00	Elections in Bosnia: gjesteprofessor Dzermal Sokolovic (foredrag på engelsk)

16 kandidater har meldt seg opp til avsluttende hovedfags-eksamen høsten 1996

forming. Boka er delt inn i fire hovuddelar. Del I er eit introduksjonskapittel som forsøker å gje eit kortfatta bilete av endringar i sjølve det frivillige organisasjonssamfunnet og i forholdet mellom det som er offentleg og det som er frivillig - dei to hovudbolkane i boka. Del II tar såleis utgangspunkt i det organisatoriske nivået og inneheld artiklar om endringar i frivillig organisering, mest lokalt, men også nasjonalt. Fleire av artiklane diskuterer kva desse endringane tyder for organisasjonane si rolle i det sivile samfunnet og dermed i demokratiet. Del III inneheld artiklar som ser på forholdet mellom frivillige organisasjonar og det offentlege, og analyserer korleis dette forholdet har endra seg etter som nyliberale idear har fått gjennomslag i politikken. Denne ideologiske dreininga har m.a. gjort at marknadsidear og sjølve marknaden har ein heilt annan politisk legitimitet enn tidlegare. Marknadstenkinga har på kort tid trengt inn på samfunnsfelt der slike idear berre for kort tid sidan var utenkjelege. Det gjer at i fleire av artiklane også vert gjevne kommentarer til endringar i heile forholdet frivillig sektor-marknadstat. Fleire av artiklane er dessutan innom endringar i dei frivillige organisasjonane si rolle i velferdsstaten. Del IV er ein større artikkel som syner kva som er gjort av forskning på frivillig organisering og frivillig arbeid her i landet. Det er ein nyttig artikkel for dei som ønskjer å få ei oversikt over dette stadig viktigare fagfeltet. At dette held på å verte eit langt meir sentralt fagfelt enn før er grunna i at den praktiske og ideologiske rolla til frivillig sektor er i djuptgripande omforming. For dei som finn noko av interesse, og som ønskjer å vita meir, viser Selle til bøkene *Frivillig organisering og demokrati. Det frivillige organisasjonssamfunnet endrar seg 1940-1990* (Samlaget, 1995, saman med Bjarne Øymyr) og *Frivillig organisert velferd. Alternativ til offentlig?* (Alma Mater, 1990, saman med Stein Kuhnle).

Nordisk gjesteprofessor

Sven E Olsson Hort

er engasjert som nordisk gjesteprofessor (20% stilling) i tre år fra høsten 1996. Stillingen er finansiert av Nordisk Forskerutdanningsakademi. Her forteller han om seg selv:

Jag är skåning, född 1950 och uppvuxen i Snapphanebygden; lever sedan mer än tjugo år i exil i Stockholm anställd vid stadens universitet. Far til tre pojkar, gift med Rebecca Hort. Med några

smärre avbrott på tidningar (Dagens Nyheter) och statsdepartement har jag varit akademien trogen i 26 år. Fil. kand. från Lund. Sociolog och ex-president i Nordiska sociologförbundet. Flitig tidskriftsredaktör, tidigare *Acta Sociologica*, och idag ansvarlig för *Arkiv för studier i arbetarrörelsens historia*. Började forska om vilda strejker och facklig organisering. Här även hunnit med en studie av gambling - Bingospelare (Stockholm: Tiden 1977) - samt några artiklar på temat intellektuella: om Olof Palmes tennispartner Schein, den b o h u s l ä n s k e

landshövdingen och historikern Per Nyström samt den anglo-irske nymarxisten, förläggaren och historiesociologen Perry Anderson. Läsåret 1987/88 var jag för första gången "Fulbright" i USA vid Brookings Institution och kvinnocolleget Mount Vernon i Washington DC - och tillbaka igen 1994-95 vid Berkeley i norra Californien. Ingår i ett nätverk som forskar om äldre och omsorg. Sedan 1980 har det blivit välfärdsstatsforskning, inledningsvis komparativ socialförsäkring och svensk socialpolitik. Deltog bl. a. Peter Floras och Walter Korpis stora undersökningar om europeisk och västerländsk välfärdsstat. Boken *Social Policy and Welfare State in Sweden* bygger främst på detta arbete och har utkommit i två upplagor (Lund: Arkiv förlag 1990; 2nd enlarged ed 1993). Förlaget hoppas på en tredje. Har tillsammans med Thomas P. Boje redigerat samlingsvolymen *Scandinavia in a New Europe* (Oslo: Scandinavian University Press 1993). *Skeiv Segregation - ett svenskt dilemma?* (Stockholm: Liber 1992) medan jag arbetade för svenska långtidsutredningen. Har handlett studenter från USA och Canada vilka i Sverige gjort jämförande studier av hälsovård, äldreomsorg, alkoholpolitik och samernas sociala och kulturella rättigheter. På senare år har jag mött alltför studenter från Asien - Japan, Kina, Korea, Thailand och Filippinerna - och kommit att intressera mig för sociala förhållanden och institutioner i de nyindustrialiserade länderna. Besökte kort denna del av världen första gången 1991 - Hong Kong, Guandong och frizonen Shenzhen - och hoppas komma tillbaka redan denne höst (en vecka i Japan är inbokad). Ser mycket fram emot att få jobba i Bergen. I mitt föräldrahem var Norge lika med "stora världen". Här jobbade min far som parkettläggare undan första världskriget, byggde redarvillor på Drammensveien. Självgjorde jag mitt första, riktiga,

utlandsbesök i Norge (Helsingör, trots Hamlet, räknas liksom inte). Det dröjde dock till hösten 1983 innan jag kom till Bergen. Nu tillbaka med hopp om att få vara kvar till våren 1999.

Ny professor II

Michael Thompson

er tilsatt som prof. II for en periode av tre år fra 1. september 1996. Her forklarer han veien frem til Sam.pol:

In a couple of week's time I am due to give a lecture in London (on Environmental Transformations in Developing Countries) at The Royal Geographical Society.

As the day draws nearer I am becoming more and more nervous about standing up in that hallowed auditorium and addressing its serried ranks of professional geographers, because I have no qualifications in geography. And I am not talking about PhDs, or even first degrees. I even managed to fail «0 Level» geography: the lowliest of all school exams! Then I began thinking about what I was doing in a department of comparative politics: I have absolutely no qualifications in that discipline either! So now, it would seem, is a good time to ask myself some questions. What am I here? How did I get here?

It all began, many years ago, in the anthropology department at University College London where I was a PhD student of Mary Douglas. She is an «anti-particularist»: someone who tries to find ways of getting hold of the similarities and differences between the specific social systems that anthropologists study (one anthropologist to a tribe, as a rule, so as to avoid murder or worse). Most of anthropology, however, is fuelled by the insistence that you cannot (or you should not) do that sort of thing. So you could say that I am a comparative anthropologist, which is one step on the way. And, since there are so few comparative anthropologists, it is not really so surprising that I came together with another comparativist (if that is the right word - my wordprocessor does not think so), Aaron Wildavsky, from a neighbouring discipline: political science.

Aaron at that time, had just had a spectacular falling-out with the board of the Russell Sage Foundation in New York (they having appointed him presi-

dent only a few months before) and had resigned. Unable to effect an immediate re-entry to Berkeley, he had quickly set up the Institute for Policy and Management Research. The head office was in Leroy Graymer's garage in Santa Monica (Leroy having worked with Aaron to set up the Graduate School of Public Policy, at Berkeley: the position Aaron had left for the afore-mentioned snake-pit in New York). The main office, however, was one floor of a stunted skyscraper in Brooklyn, and I became the IPMR's Europe office.

We worked together on an improbable mix of research projects: The

uncertainties surrounding the estimates of oil and gas reserves that the oil companies supplied to the US Department of Energy, a comparison of the anti-smoking movements in Britain and the US, and the effects of inflation, and of the measures taken to lessen the effects of inflation, on the poor in Britain, the US and Israel. Every now and then there would be a side-trip to a congressional hearing, or to a conference on risk at General Motors, or to mull over the future of nuclear power in the bunker-like seminar room of the Hoover Institution of War (and Peace). After a couple of years or so Aaron retur-

ned to his beloved Berkeley and I found myself in an East-West think-tank: the International Institute for Applied Systems Analysis, in Laxenburg, Austria. There I studied "the energy tribes" (acrimonious bunches of experts, each of which saw the other's visions of the world's energy future as totally incredible), compared the processes by which terminals for liquefied natural gas (a very risky technology) were sited in Germany, California, Britain and The Netherlands, and provided the United Nations Environment Programme with a systems overview (as they called it) of the Himalayas and their problems. In all this work I strove to do what anthropologists are supposed to do — pitch your tent in the middle of those you wish to study and then try to find out what makes them tick - but, of course, I never saw another anthropologist from one year's end to the next.

After IIASA, I became self-employed, set up the Musgrave Institute, and carried on in the crazy way that had now become routine. I investigated how economies and diseconomies of scale in production systems (coal mines, for instance, and breweries) were taken into account in corporate decision making, I pitched my tent in the Saliva Lab (no kidding, it really exists) at Unilever Research and (with Karl Dake) went on to study households as miniature nation states, I wrote books about whether the trees were really disappearing from the Himalayas, and I helped assess the European Fusion Energy Research Programme for the European Parliament. I also got back together with Aaron Wildavsky (and Richard Ellis) to write Cultural Theory and, as a spin-off, the chapter on «Political Cultures» (note the «s» on the end!) for the Encyclopedia of Government and Politics. And that, suppose is how I come to be here in sunny Bergen.

Notiser

Professor Lars Svåsand har forskningsopphold ved University of Washington, Seattle i studieåret 1996/97.

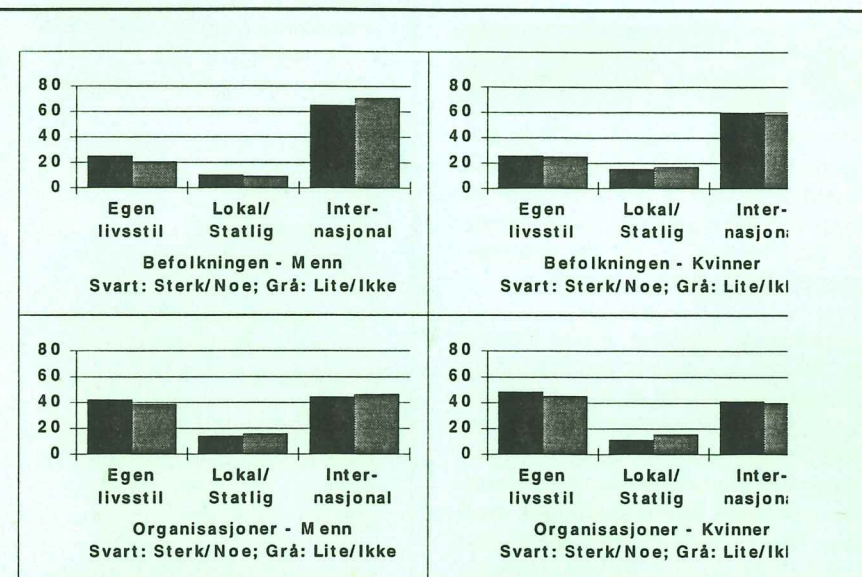
Stipendiat Dag Arne Christensen er på et års forskningsopphold ved Århus Universitet, finansiert av Nordisk Forskerutdanningsakademi.

Amanuensis Jan Erik Grindheim er sluttet ved Instituttet etter utløpet av midlertidig amanuensisstilling. Han er flyttet til Oslo og arbeider for tiden i eget firma.

Stipendiat Lill-Ann Bjaarstad Medina er sluttet ved Instituttet og flyttet til Oslo. Hun har morspermisjon.

Dr. polit student Elin Skaar er på 1 års forskningsopphold ved University of California, Los Angeles. Oppholdet er finansiert av NFR.

Stipendiat Lise Rakner er på feltarbeid i Lusaka, Zambia, i perioden august 1996 til januar 1997.

MILJØPROBLEMER OG TILKNYTNING

Er det sammenheng mellom grad av tilknytning til verdenssamfunnet og syn på hvilke tiltak som er mest avgjørende for å løse miljøproblemer? Figurene viser dette forholdet kontrollert for kjønn og medlemskap i miljøvernorganisasjoner. Mens det totalt sett er liten variasjon mellom sterk og svak tilknytning til verdenssamfunnet, er det også generelt lav oppslutning om at lokale og nasjonale myndigheter har avgjørende innflytelse. Menn og kvinner i den norske befolkningen har større tiltro til omfattende internasjonalt samarbeid. Kvinner i miljøvernorganisasjoner mener derimot at det mest avgjørende tiltaket for å løse miljøproblemer er å legge om sin egen livsstil, mens mannlige medlemmer fordeler seg likt mellom de to nivåene.

Tallene i figurene er hentet fra Miljøvernundersøkelsen 1995. Undersøkelsen ble gjennomført ved LOS-senteret blant den norske befolkningen (nettutvalg 1023 personer) og blant medlemmene i tolv miljøvernorganisasjoner (nettutvalg 2088 personer) og inneholder nærmere 400 variabler. Det er til undersøkelsen utarbeidet en fyldig rapport.

DATA aktuelt

I samarbeid med Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste NSD vil SampoAktuelt i hvert nummer inneholde en spalte kalt DataAktuelt der vi i fellesskap formidler og kommenterer informasjon om aktuelle datasett og data. Spalten har informasjonsverdi for ulike grupper av lesere av SampoAktuelt, og skal dessuten tjene som inspirasjon for studenter i deres arbeid med semesteroppgaver, essays, og hovedfagsoppgaver. Kontaktperson ved NSD er Gry Henriksen, tlf. 55 21 31 05, fax: 55 96 06 60. E-mail: gry.henriksen@nsd.uib.no. Kontaktperson ved Institutt for sammenliknende politikk er førsteamanuensis Gunnar Grendstad, tlf: 55 58 94 86, FAX: 55 58 94 25. E-mail: gunnar.grendstad@isp.uib.no